

ΑΠΟΓΕΜΑΤΙΑΝΗ

Αφεντικό μου,

Τί μεγάλη έορτή στη Μόσχα! Στέφεται αύτοκράτωρ πασών τῶν Ρωσσιῶν Νικόλαος ὁ Β'. Ή μεγάλη, ή ἀγανής Ρωσσία, κάτω ἐπὸ τὸν ἄλυτο πάχο τῆς θερμόνθυκε. Ο Μουζίκος ἀλλάζει πατέρα. Κυματίζουν τὰ ἑκατομμύρια τῶν ὑπηκόων καὶ εὔχονται διὰ τὸν νέον Τσάρον. Η ἑκκλησία μης, ἔστειλεν ἐκλεκτοὺς ἀντιπροσώπους νὰ εὐχηθῇ τὸν ὄρθοδοξὸν αὐτοκράτορα. Αἱ εὐχαὶ τῶν ἀς ἀληθεύσουν καὶ ἀς σκεπάζει θεῖκὸ χέρι τὸν πατέρα τῆς ἀγίας Ρωσσίας. "Ἄς μη πειθήσῃ καμιαὶ Ρωσσοπούλαι εξ αἰτίας του. Αύτὸ μοῦ φάνεται τὸ μεγαλείτερο κατώρθωμα γιὰ ἓνα ἀνθρώπῳ ποὺ τοῦ δίδεται στὰ ἀνθρώπινα γέρια του, θεῖκὴ ἔξουσία.

* *

Αφεντικό μου, πολὺ μοῦ ἀργησες στὰ ξένα. Μὰ ἐγὼ ἀδιάκοπα σὲ θυμοῦμαι. Εχω νὰ σου μεταδώσω πολὺ εὐχάριστα νέα.

Πολλαῖς φορκίς μὲ πόνο μοῦ μιλοῦσες γιὰ τὶς προπαγάνδαις, ποὺ θάρρεψαν τοὺς ἐδῶ ὄρθοδοξοὺς ἀνθρωποφάγους, εἰδωλολάτρας, καὶ ἥλικαν γὰ τοὺς προσηλυτίσουν.

Θυμοῦμαι μιὰ μέρα, ποὺ πήγαμε μαζὶ κι' ἀκούσαμε ἕνα διαμαρτυρούμενο (πρώην ὄρθοδοξο) εἰεροκήρυκα νὰ διδάσκῃ μὲ σοφίσματα τὸ ἀκροατήριό του. Μέσα στὸ ἀκροατήριο τὸ ἀρκετὸ πυκνὸ ποὺ ἦτον σχεδόν ἡ ὀλομέλειά του ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ, ἥταν καὶ μιὰ παραχαίνα μὲ τὸ μαρό της. Γύρισες καὶ μοῦ εἶπες, ἐνῷ ἔθλεπες παιριπαικτικὰ ὅπως βλέπεις ὅλην τὴν ἀνθρώπινην καμάρδια—Αὐτὸς ὅχι μόνον δὲν ξεύρει νὰ γαλουχήσῃ, μὰ ἐμποδίζει καὶ τὴ γυναικα αὐτὴ, νὰ γαλουχήσῃ τὸ βρέφος τῆς.

Καὶ μιὰ μέρα θυμοῦμαι πῶς μετροῦσες ὁδηγούμενος ἀπ' τὴ φυσιογνωμία, τὰ ἐλληνόπαιδα ποὺ ἔγραψαν ἀπ' ἕνα σχολεῖο καθολικῆς προταγάνδας, καὶ σγημάτιζες χιλια ὄνειρα καὶ σχέδια γιὰ νὰ καταπλευθῇ τὸ κακό καὶ ἕνα μόνο εὑρισκες «εἰεροκήρυκας παντοῦ σ' ὅλαις τὶς ἑκαλησίαις καὶ... δωρεὰν ἐκπαίδευσι.»

Τώρα ἀφεντικό μου, αὐτὰ ποὺ ἔλεγες κ' ἐγὼ γελοῦσα τότε γιατὶ μ' ἔλεγαν πῶς εἶσαι ὀκειροπόλοις καὶ πρέπει γιὰ νὰ φανῶ ἔξυπνος ἀνθρώπος νὰ γελῶ σὲ κάθε ὄνειρό σου, ηῆραν ἡγώ. "Ανθρώποι μὲ καρδιὰ καὶ κεφάλι ἔννοιωσαν τὸν ἔδιο πόνο ποὺ αἰσθάνθηκες ἐσύ καὶ ηῆραν πάρους, γιὰ νὰ πολεμηθῇ τὸ κακό. Θὰ δίδεται ἡ ἐκπαίδευσις δωρεάν, σου στέλλω τὸ ὑπόμημα νὰ τὸ μελετήσῃς καὶ νὰ ἰδῃς καὶ νὰ γκρῆς. Μόνον αὐτὸ σου λέγω ὅτι ἔτεινε παραδεκτὸ καὶ σθύσθηκε μονάχη ἔτα ἀρθρο του· ἔκεινο ποὺ ἔπειπε ὁ χωρεπισκόπος Πέρχν νὰ δίδῃ κάθε χρόνο ἑκ-

τὸ λίραις. Δὲν τὸ πολέμησε ὁ Γερμανὸς Καραβαγγέλης. Ή σιώπη τοῦ χωρεπισκόπου ἀπέδειξε πῶς ἂν καὶ δυτικάσταχτο τὸ βάρος, ἐκεῖνος ἥταν ἔτουιος νὰ τὸ βρυτάξῃ. Αλλὰ δὲν τὸ παραδέχθηκαν οἱ ἑνορίται Πέρχν, ποὺ ξεύρουν ὅτι κερδίζει μόνον τόσα σᾶς φθάνουν γιὰ νὰ κρυτήσῃ τὸ γόντρον τῆς θέσεως του.

* *

Ἐγὼ ἀφεντικό μου, βρίσκω πῶς καὶ ἡ σγολὴ τῶν ἀπόρων στὸ Πέρχ δὴλ. τὸ Παρθεναγωγεῖον τῆς Παναγίας, θὰ μποροῦσε νὰ ἐργασθῇ καλλίτερα καὶ νὰ συμμαχέψῃ τὰ πτωχόπαιδα ποὺ μένουν ἀνυπεράσπιστα στὰ χέρια τῶν προστηλυτιστῶν ἄν ή κ. διευθύντρια δὲν τὸ θεωροῦσε ἔνα εἰδός τιμαρίου καὶ ἐάν δὲν ἐφέρετο μὲ τόσην περιφρόνησι καὶ κάμψιμα φράζ ἀπονία γιὰ τὰ κορίτσια τοῦ πτωχολογίου. "Οταν ἔνα πτωχοκόριτσο φεύγει ἀπ' τὸ σχολεῖο στὰς ἐπτὰ τὸ βραδύ, τί ὥρα θὰ μελετήσῃ καὶ τί ὥρα θὰ βοηθήσῃ τὴ πτωχὴ μητέρα του ποὺ ἔλειπε ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ μερομίσθι; Καὶ τί κάμψει τὸ κοριτσάκι στὰς ἐπτὰ; Ράπτε... κεντάρια τῆς κ. Δεῖνα καὶ τῆς κ. Τάδε τὰ ἀσπρόβρουχα. Τὸ παιδί τὸ καχεκτικό ποὺ τρέφεται ὅσῳ γιὰ νὰ βραστίται στὰ πόδια κεντάρια σύρτεις γιὰ σᾶς, μεγάλαι μου κυρίαι, καὶ σείς τὸ πτωχόπαιδεσθε; Εἶνε ἡ ἀλήθεια ὅτι ἐργάζεσθε γιὰ τὰ πτωχόπαιδα ὅλαι ταῖς καὶ φροντίζετε καὶ σᾶς καμπούρων καὶ μοῦ φεύγεσθε ὠραιότερες μέσα στὸ παρθεναγωγεῖον τῶν ἀπόρων καὶ στὸ ἐργαστήριον περὴ στὴ χρυσοντυμένη σάλα σας. Μὰ θέλετε πληρωμὴ γιὰ τὸν κόπο σας; "Ογι. Ναι· ἐκεῖνα τὰ παιδιά ποὺ μαθαίνουν γράμματα δωρεὰν χάρις εἰς σᾶς, ἃς εὐρίσκουν ἀγάπη καὶ πόνεση.

* *

Ἐπειδὴ ὁ λόγος γιὰ πτωχούς, πτωχούς ὄμως ἐργατικούς, ἀς ἔλθωμεν καὶ στοὺς ἄλλους πτωχούς ἐκείνους ποὺ ἀποτελοῦν ἴδιαίτερη συντεχνία καὶ ζοῦν ἀπὸ τὴν ἐπαίτεια.

"Αν ἔλθης, δὲν θὰ εὕρης πειά ἐκείνην τὴν πτωχὴ ποὺ βιαστικὴ βιαστικὴ σὲ τραχοῦσε ἀπ' τὸ φρέμα καὶ ἔλεγε πῶς ἔχει ἐτοιμοθάνατο τὸ παιδί της στὸ σπίτι. Οὔτε ἐκείνον τὸν τυφλὸ ποὺ ἔλεγε τραγουδίστας ὁλόκληρο εὐχολόγιον. Οὔτε τὴν τυφλὴ ποὺ τραγουδοῦσε οὔτε - οὔτε κακένα ἀπ' τὴν παλλὰν γνωριμιὰν ποὺ ἔζωνταν τὸν νάρθηκα κάθε ἑκκλησίας. Θὰ μοὺ πῆσε τὶ ἔγειναν. Μὲ τὴ βίᾳ τοὺς ὁδηγούς τώρα στὸ πτωχοκομεῖο. Τὸ πτωχοκομεῖο ἔνα κτίριο μεγάλο καὶ τραχό, ἀπάνω σὲ μιὰ θέσις ὠραία κτισμένο, βλέπει ἀπ' τὸ ἔνα μέρος τὰ γλυκὰ νερά καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὸ Πέρχ. "Εχεις δύο ἑκκλησίας, Όρθοδοξή ἑκκλησία καὶ Ἀρμενικὴ καὶ ἔνα ώροχι τζαμί γιατὶ θὰ φιλοξενήσῃ πτωχούς ἀδιακρίτως θρησκεύματος. Μιὰ τακτικὴ τροφὴ καὶ ἔνα καθηρό κρεβάτι τοὺς περιμένει καὶ σμας δὲν ἀποφασίζουν ν' ἀφίσουν τὸ ἐπάγγελμά τους.

Μὲ βίᾳ τοὺς παῖρουν· προτυμοῦν τὸ ψωμὶ τὸ περιφρονημένῳ, γιγτὶ ἔφθεσαν σ' ἔκεινη τὴν ἡθικὴν νέκρωσιν, ποὺ τίποτε πειὰ δὲν μπορεῖ νάτοις ταπεινώσῃ, νὰ τοὺς ὥψη παρακάτω, νὰ τοὺς κεντρώσῃ. Τὸ πτωχοκομεῖο, ποὺ διαιρεῖται εἰς δεκαέξη μεγάλα μεγάλα τμῆματα, γέμισε, καὶ ὅμως ὑπάρχουν ἀκόμη δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐπιτάπει, χωρὶς νὰ λογαριάσω ἔκεινους ποὺ εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ πτωχοκομείου, ἔξεντητούς αὐτούς. Ἐγὼ ἀφεντικὸς μου λέγω, νὰ κτίσουν καὶ ἔνα μεγάλο φρενοκομεῖο καὶ νὰ κλείσουν μὲ βίᾳ μερισμούς, οἱ ὄποιοι δὲν καταλαβαίνουν πῶς εἶναι τρελλοί. Γιατὶ θαρροῦν τὴν τρέλλα γνῶσι καὶ τὴν γνῶσι τρέλλα.

Ο θεοφοδόμενος δοῦλος σου
ΣΑΝΚΟ ΠΑΝΣΑΣ.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Τελευταίως ἔκαμε στὴ Γαλλία μεγάλο κρότο τὸ περὶ ἀνκυρωίσεως καὶ περιφρουρήσεως τῶν συγγραφικῶν δικαιωμάτων.

Τὸ πειό ἀξιοσημείωτο ἀπ' ὅλα, γράφει σὲ γαλλικὸ φύλλο ὁ Μωρέλ, εἶναι ἡ ἀντίστατις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Νορβηγίας διὰ νὰ παραδεχθοῦν τοὺς ὄρους τῶν Γαλλῶν. Οἱ Νορβηγοὶ μάλιστα δὲν πήραν μέρος εἰς τὸ συνέδριον αὐτὸν παρὰ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ σπείρουν τὰ περισσότερα ζιζάνια.

Καὶ βέβαια, ἔχακολουθεὶ νὰ λέγῃ ὁ Ἰδιος, τὰ ἔθνη ποὺ δὲν ἔχουν φιλολογία καὶ δὲν ζοῦν παρὰ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἀπὸ τὴν ἴδικὴ μας φιλολογία δὲν ἔνοω πῶς θὰ μποροῦσαν νὰ συμφωνήσουν μαζί μας ἀφοῦ πρόκειται μόνον γιὰ τὸ δικό μας συμφέρον. Ἐκεῖνοι ποὺ σάν τὴν Γερμανία ἔχουν φιλολογίαν ίκανην νὰ ζήσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ θὰ σπεύσουν νὰ μας ὑποστηρίξουν διὰ νὰ τοὺς ὑποστηρίξωμεν κ' ἐμεῖς· ὅσο γιὰ τὰ ἄλλα ἔθνη θὰ γίνεται ὅ,τι γίνονταν ὡς τώρα δηλαδὴ θὰ ἔχακολουθοῦμε νὰ τὰ προμηθεύωμε τὰ ἔργα μας.

Καὶ ὅμως ἵσως, γιὰ τὶς φτωχές φιλολογίες, δὲν ἔχουν δίκαιο αὐτοὶ ποὺ τόσο φωνάζουν. Ἱσως θὰ τὸ τὸ μόνο καλὸ ποὺ μποροῦσε νὰ γίνη στὰ τρυφερὰ καὶ ἀδύνατα φιλολογικὰ γεννήματα νὰ λείψουν ἀπ' τὴν μέση τάνυπόφορα ζιζάνια ποὺ σπέρνομεν μόνοι μας μαύτην μας τὴν ἀσυδοσίαν.

Δὲν ἀρνεῖται κανεὶς, πιστεύω, πῶς πλούσοι καὶ φτωχοὶ φιλολογικῶς ἔχουμεν ἀνάγκην καὶ μεγάλην μάλιστα ἀπὸ τὰ ξένα φῶτα. Δὲν εἶναι πειὰ δυνατὴ ἡ ἀπομνωσίς. Η ἴδεα εἶναι γενικὴ, ὅλου τοῦ κόσμου καὶ δὲν χωρεῖ σὲ στενὰ ὅρια· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα πρέπει νὰ βιγθῇ μέσα στὸ γενικὸ χωνευτήρι τοῦ κόσμου. Ἱσως ζέρουν κάτι ἔκεινοι ποὺ προσδο-

κοῦν τόσο μεγάλο πρᾶγμα ἀπὸ τὴ γενίκευτι τῶν ἰδεῶν.

'Αλλὰ ἐδὼ τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει. Ρίζετε μιὰ ματιὰ στὴ δική μας π. χ. φιλολογία νὰ διῆτε ποιὰ ἔργα μεταφράζονται! Τὶ χαμένος κόπος ἀλλὰ καὶ τὶ καταστροφή! Παραγνωρίζονται τόσα ὅμορφα ἔργα πρωτότυπα δικά μας ποὺ ἔπειπε ὁ μικρὸς κόσμος μας νὰ τὰ διαβάσῃ γιὰ νὰ ζέρῃ τι ἔχει διὰ τὸν Ροκκινθώλ ξέχωνα. Οἱ ἐρημερίδες μας, δὲν πταίουν δημοσιεύουν δῆλο μεταφράσεις ζένων διότι δὲν κοστίζουν τίποτε καὶ τὰ δικά μας ἔργα σκεπάζονται κάτω ἀπὸ ἀρκετὰ στρώματα σκόνης λησμονημένων.

Θὰ ἦτο λοιπὸν εὐτύχημα νὰ μὴν εἴχαμε αὐτὴν τὴν ἀσυδοσίαν διότι τότε θὰ μπορούσαμε νἀχρήσιως πρωτα-πρωτα ἀπ' τὰ δικά μας διὰ νὰ διαβάσουμε ὑστερότερη μὲ τὴ σειρά τους καὶ τὰ δικά τους ἐν πρωτοτύπῳ ὅπερ κάρνουν καὶ τώρα ἔκεινοι ποὺ εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὰ νοιώσουν.— Καὶ θὰ διαβάζονται τὰ ἔργα μας καὶ θὰ ἐνθαρρύνωνται ἔκεινοι ποὺ τὰ γράφουν οἱ καύμενοι καὶ ἔχουν τόσην ἀνάγκην ἐνθαρρύνεως!

* *

"Εγκ νόστιμο πάθημα ἔπαθε ὁ Δίκενς:

"Ἐνας δοκιματικὸς ποιητὴς ἔκαμε ἔνα δρᾶμα ἀπὸ τὸ μυθιστόρημά του «Ολιβιέ Τουλέ» ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε. 'Υστερ' ἀπὸ λίγον καιρὸν καὶ ὁ Δίκενς φαντάσθηκε νὰ μετατρέψῃ εἰς δρᾶμα τὸ ἕδιο μυθιστόρημά του ἀλλ', ὁ προσηγούμενος τὸν ἐνήγκηγε καὶ ἐκέδισε τὴν δίκην διότι ἔκεινος εἶχε τὴν κυριάτητα τοῦ τοιούτου δράματος.

Καὶ ὁ Δίκενς ἀναγκάσθηκε νὰ κρύψῃ τὸ δικό του. Δὲν εἶναι παραδόξο;

'Εννοεῖται τώρα δὲν μπορεῖ πειὰ νὰ συμβῇ αὐτὸν πρᾶγμα γιατὶ κάθε συγγραφεὺς ἔχει ἀπόλυτον ἔξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἔργου του.

* *

Τὸ ποδήλατο ἔχακολουθεὶ νὰ κάμνῃ καταπληκτικὰς προσόδους. Σὲ πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης τὸ μεταχειρίζονται ὅχι μόνον ὡς μέσον διασκεδάσεως ἀλλὰ δι' ὅλως πρακτικὸν σκοπόν. Π. χ. οἱ διακομεῖς τοῦ ταχυδρομείου, οἱ ὑπάλληλοι διαφόρων καταστημάτων ἐπιφορτισμένοι νὰ μεταφέρουν διάφορα πράγματα ποὺ ἀγοράζουν οἱ πελάτες των καὶ ἀλλοιοί εἶναι ἐφοδιασμένοι μὲ ποδήλατα. Τοιουτούρπως καὶ γρηγορώτερα τελειώνουν τὴν ἔργασία τους καὶ οὐλγώτερον κουράζονται.

Τώρα ἔνα ἀγγλικὸ φῦλλο ἀπαριθμεῖ τὰς προσόδους ποὺ ἔκαμε τὸ ποδήλατο εἰς τοὺς υψηλοὺς κύκλους καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλάς:

Οι Αὐτοκράτορες τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Γερμανίας ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας καὶ ὁ μικρὸς βασιλεὺς τῆς Ισπανίας εἶναι κατ' αὐτὸν οἱ κυριώτεροι ὀπαδοί